

Sygn. akt III AUz 22/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Daria Stanek (spr.)

Sędziowie: SA Iwona Krzczowska-Lasoń

SO del. Alicja Podlewska

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2013 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania (...) Sp. z o.o. w G.

przy udziale zainteresowanego R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek zażalenia (...) Sp. z o.o. w G.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku – Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 grudnia 2012 r.

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

Sygn. akt III AUz 22/13

Uzasadnienie:

Sąd Okręgowy w Gdańsku – VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 14 listopada 2011 r. zawiesił postępowanie odwoławcze na podstawie art. 178 k.p.c. wskazując w uzasadnieniu, iż w wyniku zobowiązania stron do podania,

czy wnoszą o zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron - z uwagi na będącą w toku tożsamą sprawę o sygn. akt VII U 2681/11 do czasu jej prawomocnego zakończenia - pozwany organ rentowy i odwołująca się spółka wnieśli o zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron. Zainteresowany R. K. nie zajął stanowiska w sprawie.

(...) sp. z o.o. w G. nie została wezwana do udziału w sprawie.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku – Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął postępowanie odwoławcze (pkt 1) i umorzył postępowanie odwoławcze (pkt 2).

W uzasadnieniu ww. postanowienia Sąd I instancji wskazał, że w myśl art. 182 § 1 k.p.c. sąd umarza postępowanie zawieszony na zgodny wniosek stron lub na wniosek spadkobiercy, jak również z przyczyn wskazanych w pkt 5 i 6 § 1 art. 177 k.p.c., jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu. W przedmiotowej sprawie postępowanie odwoławcze zostało zaś zawieszony w dniu 14 listopada 2011 r. na podstawie art. 178 k.p.c. i w ciągu roku od zawieszenia postępowania wnioski o jego podjęcie nie zostały zgłoszone.

Zażalenie na postanowienie wywiodła (...) Sp. z o.o. w G. zaskarżając je w części dotyczącej umorzenia postępowania w sprawie o sygn. akt VII U 3135/11 (pkt 2) i wnosząc o uchylenie przez Sąd Okręgowy pkt 2 postanowienia w trybie art. 395 § 2 k.p.c., a w razie nie uwzględnienia tego wniosku - o przekazanie zażalenia Sądowi Apelacyjnemu Gdańsku celem uchylenia pkt 2 zaskarżonego postanowienia.

Zaskarżonemu orzeczeniu Spółka zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego mających istotny wpływ na wynik sprawy tj.

1. art. 178 k.p.c. i 182 § 1 k.p.c. poprzez umorzenie postępowania po upływie roku, pomimo wcześniejszych uzgodnień Sądu i stron w zakresie zawieszenia postępowania do czasu zakończenia sprawy VIIU 2681/11, a dodatkowo zawieszenia postępowania pomimo braku zgodnego wniosku wszystkich stron w tej sprawie i braku podstaw do zastosowania przepisu 178 k.p.c.,

2. art. 477 (11) k.p.c. poprzez niewezwanie do udziału w sprawie wszystkich zainteresowanych osób, co skutkuje nieważnością postępowania i naruszeniem art. 379 pkt 5 ,

3. art. 5 k.c. poprzez wydanie wadliwego postanowienia z nadużyciem art. 182 § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący podkreślił, iż sprawa ewentualnego zawieszenia postępowania została zainicjowana przez Sąd pismami skierowanymi do wnioskodawcy, organu rentowego oraz ustalonych zainteresowanych. Niewątpliwie z treści tych pism wynika, że Sądowi zależało na zawieszeniu sprawy do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w innej sprawie z udziałem wnioskodawcy i organu rentowego oznaczonej sygn. akt VII U 2681/11. Stronom zakreślono nawet termin siedmiodniowy dyscyplinujący je, by zajęły stanowisko w tej sprawie. Sąd samodzielnie określił, na jakiej podstawie strony mogłyby złożyć zgodny wniosek o zawieszenie postępowania.

Pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na pismo Sądu Okręgowego wskazał, iż wnosi o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia innej sprawy toczącej się pod sygn. akt VII U 2681/11. Natomiast pełnomocnik wnioskodawcy w odpowiedzi na pismo Sądu stwierdził, że zgadza się na zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy o sygn. akt VII U 2681/11. Pozostałe strony w ogóle nie odpowiedziały na pismo sądu wzywające do określenia się w terminie 7 dni, czy wnoszą o zawieszenie postępowania - co zresztą sam Sąd przyznał w uzasadnieniu postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Skarżąca spółka zarzuciła, iż nie było zgodnego wniosku stron o zawieszenie postępowania, o jakim mowa w art. 178 k.p.c., przy czym Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 05.04.1972 r. w sprawie o sygn. akt I CZ 45/72 (LEX nr 7078) wskazał, iż o tym, czy zawieszenie postępowania nastąpiło na zgodny wniosek stron decydują zaprotokołowane bądź złożone na piśmie oświadczenia stron, a nie tylko przyczyna i podstawa zawieszenia wskazana przez sąd w treści postanowienia o zawieszeniu postępowania. Nie należy też zawieszać postępowania przyjmując za jego podstawę zgodny wniosek stron, jeżeli w sprawie jednocześnie występuje także inna przyczyna zawieszenia (por. orzeczenie SN z dnia 14 września 1978 r., III CRN 194/77, OSPiKA 1978, z. 4, poz. 80).

Mając powyższe na uwadze (...) Sp. z o.o. stwierdziła, że podstawa prawna wskazana w postanowieniu o zawieszeniu postępowania tj. art. 178 k.p.c. w rzeczywistości nie istniała, co miało istotny wpływ na wydanie dalszego

postanowienia o umorzeniu postępowania. Rozważając ewentualne umorzenia postępowania Sąd Okręgowy powinien mieć na względzie, czy doszło do prawomocnego zakończenia postępowania w tożsamej sprawie zawisłej pod sygn. akt VII U 2681/11.

Skarżący wskazał, iż utrwalone jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego (np. uchwała z dnia 11.04.1985 r., III CZP 8/85, Lex 8708; orzeczenie IV PRN 4/83 z dnia 15 kwietnia 1983 r., OSNCP 1933, poz. 157) stanowisko stwierdzające, że sąd - rozpoznając sprawę

w ramach art. 182 § 1 k.p.c., nie jest związany podstawą prawną wskazaną w postanowieniu o zawieszeniu postępowania - jeżeli z materiału dowodowego sprawy wynika, że inna była rzeczywista przyczyna zawieszenia postępowania. Nie do pogodzenia z tą wykładnią byłoby zapatrywanie, że termin trzyletni [obecnie roczny] z art. 182 § 1 k.p.c. rozpoczyna swój bieg

i biegnie w konsekwencji powodując umorzenie zawieszzonego postępowania nawet w tych wypadkach, w których nie było podstaw do jego zawieszenia lub gdy zostało zawieszono

z powołaniem się na błędną podstawę prawną. Kontrola zasadności zawieszenia postępowania w każdym czasie ma na celu wyeliminowanie nieuzasadnionych umorzeń postępowania.

O umorzeniu zawieszzonego postępowania decydują więc rzeczywiste przyczyny, nie zaś wskazane w postanowieniu o zawieszeniu (por. wyrok z dnia 14.09.1977r., III CRN 194/7 , OSP 1978/4/80). Rzeczywisty powód zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie, który stanowiło oczekiwanie Sądu na prawomocne zakończenia postępowania w sprawie

o sygn. akt VI U 2681/11 nadal zaś istnieje. Wymienione postępowanie toczy się obecnie przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku (sygn. akt III AUa 358/12) na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 19.12.2011 r., w którym to zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego stwierdzającą niepodleganie obowiązkowemu ubezpieczeniu zainteresowanych pracowników.

Umorzenie postępowania przez Sąd wbrew wcześniejszym pisemnym propozycjom Sądu i zgodzie na tę propozycję przez strony przed zakończeniem sprawy VII U 2681 /11 narusza w ocenie skarżącego podstawową zasadę sprawiedliwości i jest nieuczciwe.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 477 (11) k.p.c. wnioskodawca podkreślił, iż Sąd Okręgowy ustalając krąg osób zainteresowanych w sprawie zwrócił uwagę tylko na osoby ubezpieczone. Ponadto uznał za strony wnioskodawcę, który był zleceniodawcą ubezpieczonych, jak również status strony miał organ rentowy. Sąd pominął jednakże jako zainteresowanego (...) spółka z o.o. w G. - pracodawcę osób wezwanych przez Sąd do udziału w sprawie. Zważywszy na podstawy prawne zaskarżonych decyzji organu rentowego, tj. art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o ubezpieczeniu społecznym oraz art. 22 § 12 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy oraz fakt,

że decyzje te dotyczyły ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego zasadnym było wezwanie do udziału w sprawie tego podmiotu. Bezsprzecznie rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie może dotyczyć interesów pracodawcy, wpływać na jego ewentualne zobowiązanie wobec organu rentowego. Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność

w ramach umowy cywilnoprawnej - jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy - naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także

w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy.

Skarżący podniósł, że niezbędne jest prawidłowe ustalenie kręgu podmiotów będących stronami w konkretnym procesie, gdyż niewzwanie któregokolwiek z nich do udziału w sprawie - w tym także zainteresowanego - powoduje pozbawienie strony możliwości obrony jej praw i skutkuje nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15.09.2010 r. (sygn. akt III AUa 202/10, Lex nr 846520) zaznaczono, że Sąd rozpoznający sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych jest obowiązany do ustalenia, czy przedmiot roszczenia wskazuje na to, że w sprawie winna brać udział jeszcze inna osoba lub osoby korzystające ze statusu prawnego osób zainteresowanych

w toczącym się postępowaniu. Niewezwanie przez Sąd zainteresowanego do udziału w postępowaniu powoduje nieważność tego postępowania. W podobny sposób wypowiedział się także Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 23.02. 2012 r. (sygn. akt III AUa 1646/11, LEX nr 1129724), w którym stwierdził, że postępowanie toczące się bez udziału zainteresowanego na skutek zaniedbania przez sąd obowiązku wezwania go dotknięte jest - zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c. - nieważnością.

W ocenie wnioskodawcy wadliwe postanowienie o umorzeniu postępowania prowadzi w niniejszej sprawie do naruszenia normy art. 5 k.c. Umorzenie postępowania w oparciu o nieistniejącą przesłankę zawieszenia postępowania prowadzi bowiem do nadużycia prawa procesowego. Sąd proponując zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie VII U 2681/11 wprowadził strony w błąd. Strony w dobrej wierze z uwagi na ekonomikę procesową przyjęły propozycję sądu, jednak sąd umarzając postępowanie wbrew wcześniejszym propozycjom i zgodzie stron przed prawomocnym zakończeniem sprawy VII U 2681/11 umorzył postępowanie w oparciu o art. 182 § 1 k.p.c. i w ten sposób nadużył prawa w sposób sprzeczny ze społeczno-gospodarczym jego przeznaczeniem i zasadami współżycia społecznego.

Na marginesie wnioskodawca zauważył, że zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Przepisy Konwencji

o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności również podkreślają, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach

o charakterze cywilnym. Ogólne prawo do sądu sformułowane w polskiej Konstytucji zostało dodatkowo uzupełnione o zakaz zamykania drogi sądowej do dochodzenia naruszonych wolności lub praw. Wnioskodawca został zaś pozbawiony takiego prawa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w G. zasługuje na uwzględnienie i skutkuje uchYLENIEM zaskarżonego postanowienia.

Sąd Apelacyjny przyznaje słuszność argumentom zażalenia, iż w niniejszej sprawie do zawieszenia postępowania doszło de facto z inicjatywy Sądu Okręgowego, a nie stron. Zarówno z tego względu, jak i z uwagi na fakt, że wniosku o zawieszenie postępowania nie zgłosiły wszystkie strony (zainteresowany R. K. nie złożył w tym przedmiocie żadnego oświadczenia, (...) Sp. z o.o. w G. nie została zaś w ogóle wezwana do udziału w sprawie na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c.) brak było podstaw

do zawieszenia postępowania na podstawie art. 178 k.p.c. Rację ma zatem skarżący,

iż podstawa prawna, na którą Sąd I instancji powołał się w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w rzeczywistości nie istniała, a zatem – zgodnie z przytoczonym w zażaleniu utrwalonym orzecznictwem – sąd nie jest nią związany i winien ustalić na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego faktyczną przyczynę zawieszenia postępowania w sprawie. Ustalenie powyższej okoliczności jest bowiem istotne z punktu widzenia możliwości umorzenia postępowania. W sytuacji przesądzenia, że podstawą zawieszenia postępowania nie był zgodny wniosek stron (art. 178 k.p.c.) brak jest możliwości umorzenia postępowania na podstawie art. 182 § 1 k.p.c., tj. w razie niezgłoszenia wniosku

o podjęcie postępowania w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu.

Pozostawiając bez oceny kwestię, czy zasadne było zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie zawisłej pod sygn. akt VII U 2681/11 Sądu Okręgowego w Gdańsku o analogicznym stanie faktycznym i prawnym

jak niniejsza sprawa Sąd Apelacyjny podkreśla, iż dopuszczalność umorzenia postępowania należy rozpatrywać przy przyjęciu, iż rzeczywistą przyczyną zawieszenia postępowania przez Sąd I instancji było oczekiwanie na wynik innego toczącego się postępowania cywilnego (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.). Treść skierowanego do stron przez Sąd Okręgowy zobowiązania (k. 20 – 23), jak również treść uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie pozostawiają bowiem wątpliwości, że u podstaw zawieszenia postępowania leżały względy ekonomiki procesowej i oczekiwanie Sądu na prawomocne rozstrzygnięcie we wcześniej wszczętej, analogicznej sprawie, pozostającej w oczywistym związku faktycznym z niniejszą sprawą.

Mając na uwadze powyższe, stwierdzając brak podstaw do umorzenia postępowania, Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., jak w sentencji postanowienia.

Niezależnie od powyższego Sąd odwoławczy zwraca uwagę, co trafnie wypunktował skarżący w zażaleniu, iż w postępowaniu VII U 3135/11 Sąd Okręgowy nie wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) Sp. z o.o. w G., którego prawa i obowiązki niewątpliwie zależą od rozstrzygnięcia sprawy, skoro – zgodnie z art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – pracodawca jest płatnikiem składek w stosunku do pracownika, a art. 8 ust. 2a ww. ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy.

W myśl art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stronami postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany. Zainteresowanym w rozumieniu

art. 477¹¹ § 2 k.p.c. jest podmiot, którego praw i obowiązków bezpośrednio dotykać może wynik toczącej się sprawy. Zainteresowany – jako strona – ma prawo wniesienia odwołania od decyzji dotyczącej jego praw lub obowiązków, a gdy tego nie uczynił i postępowanie toczy się przed sądem bez jego udziału, podlega wezwaniu do udziału w sprawie z urzędu lub

na wniosek strony. Sąd bowiem ma obowiązek zapewnić wszystkim osobom mającym przymiot strony możliwość obrony ich praw. Postępowanie toczące się bez udziału strony,

w tym i zainteresowanego, na skutek zaniedbania obowiązku wezwania wynikającego

z art. 477¹¹ § 2 zd. 2 k.p.c. dotknięte jest nieważnością (art. 379 pkt 5 k.p.c.; por. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1996 r., II URN 36/96, OSNP 1997 nr 9, poz. 156 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r., III ZP 20/98, OSNP 1998 nr 23, poz. 690).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż konieczne jest wezwanie do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) sp. z o.o. z siedzibą

w G.. Prowadząc postępowanie bez wezwania ww. strony Sąd Okręgowy pozbawi ją bowiem możliwości obrony jej praw i tym samym narazi się na zarzut nieważności postępowania, o którym mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zwraca również uwagę, że Sąd I instancji winien rozpoznać, pozostawione bez rozpoznania, wnioski (...) Sp. z o.o. o wezwanie

do udziału w sprawie (na podstawie art. 477¹¹ § 2 zd. 2 k.p.c.) a następnie o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o podjęcie zawieszono postępowania, o podjęcie zawieszono postępowania, jak również nadać stosowny bieg zażaleniom spółki

na zawieszenie postępowania i umorzenie postępowania, nawet gdyby skutkiem takiego rozpoznania miało być umorzenie postępowania incydentalnego (zażaleniewego), wobec jego już bezprzedmiotowości.